

УДК 37.372

НОСЕНКО Аліна Сергіївна

студентка 4 – ДО курсу, кафедри дошкільної освіти
Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького
e-mail: qwertyvz@yandex.ua

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Анотація. У статті розглянуто поняття та проблема формування пізнавальної активності старших дошкільників та визначені види творчих завдань. Схарактеризовані особливості кожного з представлених видів завдань.

Ключові слова: пізнавальна активність, творчі завдання, види діяльності, пізнавальні інтереси.

Постановка проблеми: В умовах сучасного розвитку суспільства актуальною стає проблема використання творчих завдань як засобу формування пізнавальної активності дошкільників, виховання культурно – здорової, творчої дитини, яка є соціально адаптованою та здійснює інтеграцію у суспільство завдяки культурним надбанням. Концепція дошкільного виховання в Україні передбачає широкі можливості для створення дошкільних закладів, які б розв'язували низку завдань. Одним із них має бути формування творчої індивідуальності, яка буде жити активно, цікаво, відповідно до вікових потреб.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемами формування пізнавальної активності старших дошкільників та застосування творчих завдань у їхній діяльності присвячено праці: А. Макаренка, Б. Ананьєва, Б. Ліхачева, В. Бажанова, В. Баленока, В. Сухомлинського, В. Мясичева, В. Шацької, Д. Кабалевського, Є. Тихеевої, Є. Фльоріної, С. Русової, К. Ушинського, Л. Виготського, З. Плохій, Н. Веретеннікова, Н. Глухової, Н. Горобаха, Н. Кот, Н. Лисенка, Н. Яришевої, П. Саморукової.

Мета статті – дослідження та доведення впливу творчих завдань як засобу формування пізнавальної активності старших дошкільників.

Виклад основного матеріалу дослідження: Аналіз психолого – педагогічної літератури говорить про те, що розвиток пізнавальної діяльності та активності, розумової праці є необхідною складовою життя людини, яка здійснюється протягом всього її життя. Такі філософи як Ф. Бекон, Г. Лейбніц, Арістотель, Д. Локк, педагоги та психологи Г. Щукіна, М. Матюшкін, Дж. Брунер постійно звертали увагу на необхідність прийняття суб'єктом активної та впевненої позиції щодо пізнання всього, що нас оточує [1].

Перш ніж визначити сутність поняття «пізнавальна активність», розглянемо поняття, тісно з ним пов'язане – «активність». Активний – енергійний, діяльний. Активність – діяльнісний стан або посилена діяльність. Підтвердження зв'язку активності та діяльності знаходимо також у роботах філософів. У філософії термін «активність» застосовується, як правило, у тісному взаємозв'язку із тлумаченням поняття «діяльність». Діяльність – специфічно людська форма активного ставлення до оточуючого світу, зміст якої складає цілеспрямоване змінення і перетворення, осягнення, набуття знань, сукупність знань у якій – небудь галузі, пізнання зв'язків та закономірностей об'єктивного світу [2].

Термін «психічна активність» визначається майже як синонім до терміну активності як складової взаємодії об'єкту з навколишнім. «Розумова активність» у своїй природі має вужче значення, порівняно з визначенням психічної активності та виявляється як потреба у розумовій діяльності, вона частіше вважається обумовленою природньою потребою у розумових зусиллях та враженнях [4]. Більшість науковців поняття «пізнавальна активність» розглядають у зв'язку з діяльністю, в якій дитина – суб'єкт прагне показати свою індивідуальність, творчість, волю, характер, самостійність, прагнення досягти позитивного результату [3].

Серед різних шляхів розвитку пізнавальної активності, творчості, самореалізації, самостійності, вольових якосте дітей у багатьох дослідженнях учених наголошується про необхідність використання в роботі з дітьми дошкільного віку різноманітного типу завдань –

навчальних, розвивальних, пізнавальних, інтелектуальних, трудових, нестандартних, творчих (М. Махмутов, І. Лернер, Г. Сирота, В. Моляко) [6].

Виходячи з аналізу психолого – педагогічних аспектів проблеми творчих завдань, а також враховуючи особливості розвитку пізнавальної активності дитини дошкільного віку відповідно віковим та індивідуальним особливостям, зробимо узагальнюючу класифікацію творчих завдань. При цьому будемо враховувати притаманні дошкільникам види діяльності, які передбачають прояв ними творчості (зображувальна, математична, музична, словесна). Таким чином, отримаємо такі види творчих завдань:

1. Словесні творчі завдання: складання початку чи закінчення вірша; на фонетичне розрізнення звуків та добір варіантів їх застосування; на добір рими, завдання у віршах – діалогах; завдання – загадки.
2. Зображувальні творчі завдання: на закінчення розпочатого малюнку (коли схематично поданий лише набір ліній) на малювання різними матеріалами; на конструювання; на різну техніку виконання малюнку; на малювання із закритими очима.
3. Логіко – математичні завдання варіативного характеру: з кольорами; формами; числами; величинами.
4. Творчі завдання комбінованого типу: на слухання «чарівних звуків» та їх подальшу інтерпретацію у словесній, руховій та зображувальній діяльності.
5. Музичні творчі завдання: на вигадування маленьких пісеньок з простим змістом; на спів пісеньок «різними голосами» (тварин, за гучністю, за виразністю); на пантомімічне (з використанням міміки та жестів) передання образів; типу «незвичні танці» (вигадування танців нехарактерних персонажів, або під невластиву певному образу музику); у шумовому оркестрі; на вигадування танців під музику [5].

Представлена класифікація передбачає різні рівні виконання творчих завдань (від простого до більш складного), що дозволить пропонувати їх для вирішення дітьми, з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку дошкільників [7].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, можна стверджувати, що творчі завдання є формотворчою основою виховання гармонійної особистості та активізації пізнавальної діяльності старшого дошкільника. Виходячи з аналізу наукової літератури та особливостей розвитку дітей старшого дошкільного віку, вважатимемо пізнавальну активність дітей дошкільного віку як таку активність, яка формується і розвивається на основі пізнавальної потреби у різних видах діяльності, забезпечує формування цілісного уявлення про оточуючий світ, характеризується наявною пізнавальною орієнтацією, ініціативністю, творчістю, креативністю, унікальністю, самостійністю дитини, оригінальністю та інтересом.

Важливим структурним аспектом становлять творчі завдання як засіб формування різних сторін особистості. Це стосується, зокрема, і пізнавальної активності. Творчі завдання поділяються на словесні творчі завдання, зображувальні, логіко – математичні, творчі та музичні відповідно до сфер діяльності дітей та вікових особливостей.

Список використаної літератури

1. Дабіжа Л.К. Розвивати творчий потенціал / Л.К. Дабіжал. – К., 2002. – 191 с.
2. Єфремов В.І. Творче виховання й освіту дітей на базі ТРИЗ. / В.І. Єфремов. – Львів: «Унікон», 2001. – 234 с.
3. Крутій К.С. Дитина в дошкільні роки: Програма розвитку, навчання та виховання дітей / К.С. Крутій. – Запоріжжя: ТОВ «Ліпс», 2004. – 268 с.
4. Ладивір С. П. Пізнавальний розвиток: пошук ефективних шляхів. / С.О. Ладивір. – К.: «Дошкільне виховання», 2002. – 298 с.
5. Лозова В.І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів. / В.І. Лозова. – Харків: «ОВС», 2000. – 298 с.
6. Прохорова Л. К. Розвиваємо творчу активність дошкільнят. / Л.К. Прохорова. – М., 1996. – 129 с.
7. Скрипченко О.В. Загальна психологія. / – О.В. Скрипченко. – К., 2011 – 465 с.

References

1. Dabizha L.K Develop creativity / Dabizha L.K., 2002. – 191 p.
2. Yefremov V.I. Creative education and education for children based on TRIZ. / Efremov V.I. – Lviv, "Unikon", 2001. – 234 p.

3. Krutij K.S. The child in the preschool years, program development, training and education of children / Krutij K.S. – Zaporozhye: LLC "Lips", 2004. – 268 p.
4. Ladyvir S.P. Cognitive Development: searching for effective ways. / Ladyvir S.O. : "Preschool education", 2002. – 298 p.
5. Lozova V.I. A holistic approach to the formation of the cognitive activity of students. / Lozova V.I. – Kharkiv "ATS", 2000. – 298 p.
6. Prokhoroval L.K. Developing creativity preschoolers. / Prokhoroval L.K., 1996. -129 p.
7. Skripchenko O.V. General Psychology. / – Skripchenko O.V., 2011 - 465 p.

NOSENKO Alina Sergiivna, student of preschool education
Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky
e - mail: qwertyvz@yandex.ua

CREATIVE TASKS AS A FORM OF COGNITIVE ACTIVITI OF SENIOR PRESCHOOL CHILDREN

Summary. Analysis of psychological and pedagogical literature suggests that the development of cognitive functions and activity and mental work is a necessary part of our life. The philosophers like Francis Bacon, G. Leibniz, Aristotle, John Locke, educators and psychologists G. Shchukin, M. Matyushkin, John Bruner constantly drawn their attention to the need for the subject of active and confident position on all the knowledge that we surrounded by.

Before we define the essence of the concept of "cognitive activity," let consider another concept closely associated with it - "activity". Active - energetic. Activity - active status or increased activity. Confirmation of connection activity and activities can also be find in the works of philosophers. In philosophy, the term "activity" is used, usually in close connection with the interpretation of the concept of "activity."

Purpose. Research the impact of creative tasks as means of formation of cognitive activity of older preschoolers.

Results. There is need for a modification of creative tasks for all ages of pre-school educational institutions and developing appropriate ways of improving the level of cognitive activity for personal growth, basic self-realization and self – actualization.

Conclusions. Conclusions and recommendations for further research. Thus, one could argue that the creative tasks are the foundation of education harmonious personality and cognitive activity older preschooler. Based on the analysis of scientific literature and characteristics of preschool children, consider the cognitive activity of preschool children as such activity that formed and developed on the basis of cognitive needs in various activities, ensures the formation of a holistic view of the surrounding world, characterized by existing cognitive orientation initiative , creativity, creativity, originality, independence of the child, originality and interest. Important structural aspects are creative tasks as means of formation of various aspects of personality.

Keywords: cognitive activity, creative tasks, activities, educational interests.

Одержано редакцією 22.05.2016
Прийнято до публікації 26.05.2016

УДК 37.035:629.7.08

ЛИЧУК Альона Валентинівна

аспірант кафедри соціально-гуманітарних наук
Кіровоградської льотної академії Національного
авіаційного університету
e-mail: hel7k@mail.ru

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ КУРСАНТІВ-МАЙБУТНІХ АВІАДИСПЕТЧЕРІВ

Анотація. У статті розглядаються основні підходи до розуміння сутності адаптації студентів першого курсу до умов навчання у вищому навчальному закладі та основні етапи дослідження цього феномену. Подано огляд наукових праць педагогів та психологів, присвячених проблемі адаптації першокурсників на рівні вищих навчальних закладів. Проаналізовано основні компоненти концептуальної моделі адаптації. Виділені основні критерії феномену адаптації та окреслені основні фактори, які